

Evropský reporting obchodů s energiemi – od implementace k provozu

The European Reporting of Energy Trades – from Implementation to Operation

Andrea Stejskalová
OTE, a.s.

Jakub Šrom
OTE, a.s.

Regulační pravidla pro trh s energiemi

Již šestým rokem jsou na celoevropském velkoobchodním trhu s energiemi zavedena za účelem zvýšení transparentnosti trhu a zajištění otevřeného a konkurenceschopného tržního prostředí jednotná regulační pravidla, která vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1227/2011, o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energiemi (nařízení REMIT). Nařízení REMIT je přímo aplikovatelným právním předpisem, který je platný a účinný ve všech zemích Evropské unie. Povinnosti účastníků trhu vyplývající z nařízení REMIT se vztahují nejen na samotné obchodníky s energiemi, ale také na výrobce, velké spotřebitele či provozovatele přenosových nebo přepravních soustav, kteří obchodují s velkoobchodními energetickými produkty. Pojmem velkoobchodní energetické produkty se rozumí nejen produkty ve vztahu k dodávkám elektřiny nebo zemního plynu nebo deriváty týkající se těchto komodit, ale i produkty týkající se přenosu elektřiny nebo přepravy zemního plynu v EU a dodávky konečným zákazníkům s kapacitou spotřeby vyšší než 600 GWh ročně.

Nařízení REMIT bylo v roce 2014 doplněno prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1348/2014, o oznamování údajů za účelem provedení čl. 8 odst. 2 a 6 nařízení REMIT (prováděcí nařízení REMIT). Cílem obou právních aktů je zejména:

- zamezit ovlivňování trhu prostřednictvím šíření nepřesných informací, které dávají falešné nebo zavádějící signály s dopadem na cenu velkoobchodních energetických produktů,
- zabránit obchodování zasvěcených osob na základě důvěrných informací,
- zvýšit transparentnost energetického trhu zavedením povinnosti včas zveřejňovat důvěrné informace, které mohou ovlivnit ceny energetických produktů,
- nastavit celoevropský reporting obchodů do databáze spravované Agenturou pro spolupráci energetických regulačních orgánů (agentura ACER)¹.

Zajištěním implementace nařízení REMIT, resp. procesem sběru dat, reportovaných informací a monitoringu evropského energetického trhu, byla pověřena Agentura pro spolupráci evropských regulačních orgánů (ACER) se sídlem v Lublani ve Slovinsku. Na národní úrovni je oprávněnou institucí pro zajištění dodržování nařízení REMIT Energetický regulační úřad (ERÚ), který má vyšetřovací a sankční pravomoci ke kontrole plnění povinností vyplývajících z tohoto nařízení.

Evropský registr účastníků trhu²

Jedním z předpokladů pro naplnění záměrů nařízení REMIT bylo vytvoření Centrálního evropského registru účastníků energetického trhu (CEREMP) Agenturou ACER v roce 2015. Základní údaje registru jsou veřejně dostupné a kdokoli s přístupem k internetu má možnost získat kompletní přehled o účastnících trhu, včetně jejich kontaktních adres a lokačních údajů. Aktuálně na evropském trhu působí více než 12 tisíc účastníků, kteří obchodují s elektřinou a/nebo plynem. Registrační povinnost do evropského registru se vztahuje na všechny účastníky trhu, kteří obchodují s velkoobchodními produkty a kterých se týká oznamovací povinnost.

Pro účely monitoringu trhu byla dále registrována všechna tržní místa a jejich obchodní produkty. Aktuálně je zaregistrováno více než 11 tisíc standardních produktů, které jsou obchodované na 76 tržních místech, včetně brokerských platforem (**obr. 1**).

Reporting obchodních dat –

1 milion oznámených transakcí za den

Jak již bylo zmíněno v úvodu, jednou z mnoha povinností stanovených nařízením REMIT je povinný reporting uzavřených obchodů s velkoobchodními energetickými produkty. Samotné zahájení oznamovací povinnosti bylo z důvodu jednodušší implementace rozděleno do dvou fází. První fáze platí pro účastníky trhu od 7. října 2015. Jedná se o povinnost oznamovat

Obr. 1. **Evropský registr účastníků trhu, tržních míst a obchodních produktů** (Zdroj: ACER)

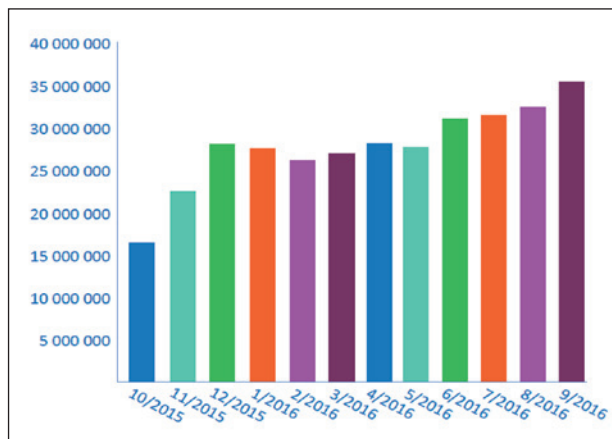
obchodní data z organizovaných tržních míst. O půl roku později, dne 7. dubna 2016, byla zahájena druhá fáze, která zahrnuje reporting bilaterálních smluv uzavřených účastníky trhu mimo tržní místa, nominace mezi nabídkovými zónami, obchody na dodávku elektřiny/plynu koncovému spotřebiteli s kapacitou vyšší než 600 GWh/rok a další velkoobchodní produkty v souladu s prováděcím nařízením REMIT.

„Je lepší obchodní data oznámit chybně a dodatečně je opravit, než je neoznámit vůbec, a tím porušit nařízení REMIT.“ (ACER)

Reporting údajů o velkoobchodních energetických produktech zahrnuje poskytování kompletních informací o uskutečněných obchodech a pokynech k obchodování, včetně životního cyklu pokynu³, kterým se rozumí jakákoliv jeho modifikace, nahrazení nebo anulace. Frekvence reportingu je přímo stanovena legislativou. Účastník trhu má povinnost oznámit údaje nejpozději následující pracovní den po uskutečnění obchodu nebo vložení pokynu a nejpozději následující pracovní den po změně nebo anulaci pokynu. Vzhledem k tomu, že se tedy nereportují pouze uzavřené obchody, ale např. na organizovaných trzích i změny a anulace zadaných pokynů, lze si jistě představit vysoké nároky na zajištění velkého objemu předávaných informací mezi dotčenými subjekty.

Pro představu je takto do databáze agentury ACER reportován přibližně 1 milion transakcí za den. Dle vyjádření agentury ACER se jedná o mnohem větší množství záznamů, než bylo původně odhadováno. Nicméně na druhou stranu **vysoký počet oznámených transakcí potvrzuje skutečnost, že evropské energetické trhy jsou likvidní a konkurenceschopné.**

Obr. 2 uvádí statistiku počtu reportovaných transakcí do databáze agentury ACER. V roce 2016 se

Obr. 2. **Statistika počtu měsíčně reportovaných transakcí do centrální databáze agentury ACER**

(Zdroj: ACER, <https://www.acer-remi.eu/portal/remi-quarterly-doc>)

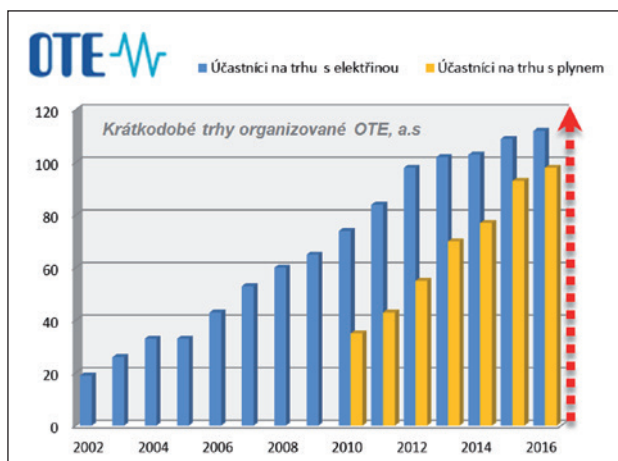
Obr. 3. **Obchodní platformy organizované Operátorem trhu** (Zdroj: OTE, a.s.)

kumulované množství oznámených dat přibližilo 40 milionům záznamů za měsíc. Pro představu, za krátkodobé trhy OTE je reportováno přibližně 200 tisíc obchodních záznamů za měsíc.

Pro úplnost je nutno zmínit, že mimo již zmíněnou platformu agentury ACER existují i jiné platformy, na které je nutno reportovat další neméně významné informace. Příkladem může být další evropské nařízení Komise (EU) č. 543/2013 ze dne 14. června 2013, o předkládání a zveřejňování údajů na trzích s elektřinou, a platforma ENTSO-E dostupná na webové adrese <https://transparency.entsoe.eu/>.

Krátkodobé trhy OTE a reporting

Společnost OTE je v rámci své licence na činnost operátora trhu a rovněž i na základě zákona č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) organizátorem krátkodobého trhu s elektřinou a plynem v České republice. Obr. 3 shrnuje obchodní platformy tvořící tento organizovaný krátkodobý trh s elektřinou a plynem a základní parametry těchto trhů. Pokračující dynamický vývoj krátkodobých trhů přináší nejen pro stávající, ale také pro nové účastníky trhu zajímavé obchodní příležitosti. Účastníci krátkodobých trhů mohou 365 dní v roce 7 dní v týdnu efektivně a komfortně realizovat své obchodní záměry prostřednictvím obchodní platformy OTE, která nabízí komplexní služby od finančního zajištění obchodů přes

Obr. 4. Vývoj počtu účastníků krátkodobých trhů organizovaných OTE, a.s. (Zdroj: OTE, a.s.)

jejich realizaci a finanční vypořádání až po automatické zahrnutí obchodů do pozice daného účastníka trhu a vyhodnocení odchylek v systému OTE. Obchodní i finanční data jsou účastníkům trhu dostupná pro rychlý přehled o obchodní pozici i pro další strategické rozhodování na jednom místě a v jeden okamžik (obr. 3). Na krátkodobých trzích OTE obchoduje více než 150 účastníků trhu, z toho více než třetinu tvoří zahraniční obchodníci, převážně z Německa, Švýcarska, Velké Británie a ostatních zemí. Řady účastníků jsou zastoupeny jak výrobci, dodavateli konečným zákazníkům či energeticky náročnými spotřebiteli nakupujícími pro svoji spotřebu, tak i obchodními společnostmi, finančními institucemi a v neposlední řadě také provozovateli přenosové a přepravní soustavy.

Obr. 4 znázorňuje vývoj počtu účastníků trhu od zahájení denního trhu s elektřinou v roce 2002 (v případě krátkodobého trhu s plynem byl rokem zahájení rok 2010) až do roku 2016. V roce 2002 působilo na obchodní platformě OTE 19 účastníků trhu. V porovnání s rokem 2016, ve kterém obchodovalo na krátkodobých trzích více než 110 účastníků trhu⁴, se jedná o šestinásobný nárůst počtu účastníků tohoto trhu. Rostoucí zájem obchodníků o krátkodobé trhy OTE se projevuje nejen v elektroenergetice, ale také na trhu s plynem. Provázanost obou komodit vede obchodníky k rozšiřování jejich portfolií a aktivit na obou trzích.

Tito účastníci uzavřeli např. v roce 2016 na krátkodobém trhu s elektřinou obchody ve výši překračující 20 TWh (tj. více než 30 % tuzemské netto spotřeby). Průměrná cena obchodů na denním trhu s elektřinou (BL 2016) dosáhla v průběhu roku 2016 hodnoty 31,15 EUR/MWh. Na vnitrodenním trhu s plynem účastníci trhu v průběhu roku 2016 zobchodovali 2 088 GWh plynu. Jak bylo uvedeno výše, je tedy nutno reportovat nejen tyto uzavřené obchody, ale i ve své podstatě průběh samotného obchodování.

Pro všechny účastníky krátkodobých trhů OTE

poskytuje operátor trhu na základě získané certifikace Registered Reporting Mechanism (RRM) udělené agenturou ACER reportingové služby v režimu 24/7 tak, aby byla včas, bezpečně a kvalitně splněna oznamovací povinnost daná nařízením REMIT. Účastníkům trhu jsou online poskytovány výsledky reportingu pro jejich kontrolu a archivaci.

Monitoring energetického trhu

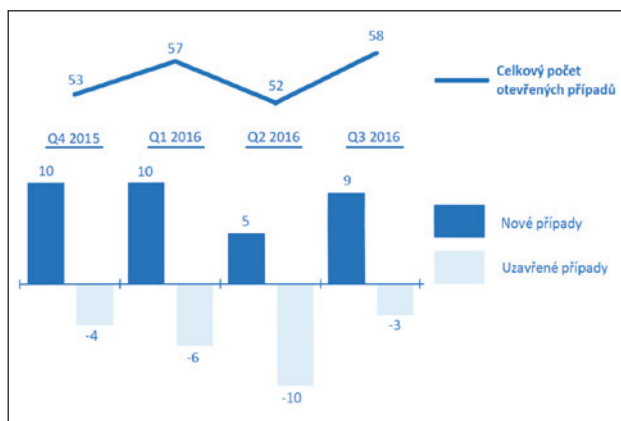
S povinným reportingem dat a informací pocházejících z velkoobchodního trhu nezbytně souvisí i celoevropský monitoring údajů o velkoobchodních energetických produktech.

Reportovaná data, jejichž příklad byl uveden výše, včetně zveřejněných důvěrných informací, jsou za účelem odhalení manipulace trhu analyzována a vyhodnocována agenturou ACER. Případná podezření na porušení nařízení REMIT jsou agenturou předána příslušným národním regulátorům k důkladnému prověření, zda bylo podezření opodstatněné, či nikoliv. Dle údajů uváděných v poslední čtvrtletní zprávě agentury ACER je aktuálně řešeno 58 potenciálních porušení nařízení REMIT, která byla agentuře buď oznámena externími subjekty, nebo byla identifikována z oznámených obchodních dat.

V roce 2015 bylo agenturou ACER řešeno 33 možných porušení nařízení REMIT, jejichž zdrojem byla ve 26 případech oznámení od národních regulátorů a organizovaných tržních míst, v 6 případech se jednalo o oznámení od účastníků trhů a jeden případ vzešel z vlastního zpracování dat agenturou. Těchto 33 případů obsahovalo celkem 40 potenciálních porušení nařízení REMIT. Jednalo se o 7 podezření na porušení Článku 3 - Zákaz obchodování zasvěcených osob, 6 podezření na porušení Článku 4 - Povinnost zveřejnit důvěrné informace, 26 podezření na porušení Článku 5 - Zákaz manipulace s trhem a jedno podezření na porušení Článku 9 - Registrace účastníků trhu.

V průběhu roku 2015 bylo uzavřeno 10 případů, jeden z roku 2013, pět z roku 2014 a čtyři z roku 2015. V šesti případech příslušný národní orgán dospěl k závěru, že nedošlo k porušení nařízení REMIT nebo byly nedostatečné důkazy. Ve dvou případech bylo porušení nařízení zjištěno, ale nebyla aplikována žádná formální sankce. V posledních dvou případech bylo porušení nařízení zjištěno a příslušný národní orgán uplatnil peněžní sankce.

Bližší informace k případům porušení nařízení REMIT nejsou veřejně dostupné. Jeden z příkladů publikovaných ve výroční zprávě agentury ACER je dále shrnut. Jednalo se o podezření na estonskou společnost z porušení povinnosti zveřejnit důvěrné informace, za kterou regulátor uložil společnosti pokutu 10 000 EUR. Podle estonského regulátora společnost včas neinformovala účastníky trhu o odstávce přenosových kapacit, která byla schválena představenstvem společnosti.

Obr. 5. **Statistika potenciálních podezření nařízení REMIT řešených agenturou ACER**

(Zdroj: Čtvrtletní zpráva REMIT 6 /Q2-Q3 2016, <https://www.acer-remit.eu/portal/remit-quarterly-doc>)

Společnost se v této kauze odvolala k soudu s tvrzením, že v souladu s vnitřními směnicemi společnosti je odpovědnost za odstávky v pravomoci dispečinku, který po schválení této odstávky účastníky trhu informoval, což soud potvrdil a konstatoval, že k porušení povinnosti zveřejnit důvěrné informace nedošlo.

Obr. 5 znázorňuje statistiku potenciálních porušení nařízení REMIT řešených agenturou ACER v období od konce roku 2015 do třetího čtvrtletí roku 2016.

Závěr

Již šestým rokem jsou na celoevropském velkoobchodním trhu s energiemi zaváděna pravidla vycházející z nařízení REMIT. Jedním z důsledků je každodenní přenos mnoha tisíců dat a informací od účastníků trhu směrem k agentuře ACER. Všechna tato regulační pravidla přijímaná Evropskou komisí mají vést ke zvýšení transparentnosti trhu a zajištění otevřeného a konkurenceschopného tržního prostředí.

Reporting, který za účastníky trhu provádí operátor trhu, probíhá spolehlivě, včas dle legislativních termínů a bez významných technických obtíží i při vysokém

objemu reportovaných dat a počtu dosahovaných transakcí. Spolu s dalším nárůstem obchodovaného množství elektřiny a plynu budou nároky na spolehlivost a IT řešení také narůstat. Operátor trhu je i v této oblasti připraven udržovat vysoké standardy poskytovaných služeb pro obchodování s elektřinou a plynem a inovovat své IT platformy.

Za dobu své existence se OTE stal respektovaným partnerem na trhu, jenž svými činnostmi potvrdil své místo v energetickém segmentu a posiluje dobré jméno na trhu v českém i mezinárodním prostředí. Jedním ze strategických cílů OTE je rozvíjet své aktivity a být i nadále důvěryhodným obchodním partnerem, na kterého se mohou účastníci trhu spolehnout.

Poznámky:

¹<http://www.acer.europa.eu/Pages/ACER.aspx>

²Zdroj: Dedikovaný webový REMIT portál spravovaný agenturou ACER, <https://www.acer-remit.eu/portal/home>

³V případě aukčních trhů, kdy pokyny nejsou zveřejňovány, je nutno oznámit pouze uzavřené obchody a konečné pokyny.

⁴Stav k 31. 12. 2016.

Ing. Andrea Stejskalová – vystudovala Podnikohospodářskou fakultu Vysoké školy ekonomické v Praze, je vedoucí odboru Zákaznické služby ve společnosti OTE, ve které působí od roku 2010. Věnuje se správě smluvních vztahů, právním předpisům EU s dopadem na transparentnost a regulaci trhu, včetně implementace nařízení REMIT a jeho dopadů na činnosti operátora trhu.

Ing. Jakub Šrom – vystudoval Elektrotechnickou fakultu Českého vysokého učení technického v Praze, kde dokončuje postgraduální studium se zaměřením na elektroenergetiku, je specialistou odboru Obchod ve společnosti OTE, v níž působí od roku 2016. Věnuje se oblasti provozu krátkodobých trhů OTE v elektroenergetice a plynárenství, spolupracuje s evropskými burzami na implementaci rozvojových projektů, které mají přímé dopady na krátkodobé trhy OTE.

ÚSPORNÁ DOMÁCNOST

2. – 4. června 2017
Výstaviště Černá louka Ostrava

www.cerna-louka.cz